

Balma de Cal Ros

Gisclareny

Ubicació

Comarca:	Berguedà
Lloc/Adreça:	A sota del colomar de Cal Ros i també de la gran roca de darrere la casa a l'oest de Turbians.
Emplaçament	El mateix itinerari del colomar. La balma és a sota
Alçada:	1123

Coordenades:

Latitud:	42.24982
Longitud:	1.80028
UTM Est (X):	401031
UTM Nord (Y):	4678211

Classificació

Número de fitxa	08093 - 196
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Jaciment arqueològic
Estil / època:	Edats dels Metalls Ibèric
Segle	2000 AC
Estat de conservació	Bo
Notes de conservació:	S'ha refet la teulada del cobert que hi ha adossat
Protecció	Inexistent
Tipus de protecció:	Inexistent
Accés	Obert
Ús actual:	Productiu
Titularitat	Privada
Titular:	08092A007000200000YQ
Fitxes associades:	
Corts de porcs de Cal Ros	
Colomar de Cal Ros	
Autoria de la fitxa	Pere Cascante i Torrella
Data de registre de la fitxa:	dv., 22/11/2019 - 01:00

Descripció

A sota del colomar de Cal Ros hi ha una balma que antigament havia estat habitada i que actualment s'empra com a cobert per a guardar-hi eines construït amb aparell de maçoneria i cobert amb teula ceràmica damunt de cavalls i llates de fusta i adossat a la roca mare i natural. Sembla que aquest cobert d'època molt recent aprofitaria les restes d'un hàbitat molt més antic.

Observacions:

Al museu comarcal de Berga es conserva al dipòsit i sala de reserva un fragment sense forma de ceràmica reduïda a mà amb pasta grollera de cocció reductora, color marró clar i també gris fosc amb les parets externes i internes de tacte brunit. No presenta traces ni marques de torn amb la qual cosa fa pensar que sigui ceràmica a mà. Sembla ser una peça corresponent a un període molt remot, potser de la prehistòria.

Història

Segons les restes arqueològiques recuperades en aquesta balma hom ha pensat que ja era ocupada en èpoques molt remotes, ja fos en l'edat dels metalls o posterior. Tot i així és molt possible que la balma fos ocupada en època medieval com ho foren les coves de cal bisbe, Cal pasavant, La portella, Cal Quim i e aquest cas lligades a l'alou d'Espunya amb tot s'hauria de relacionar en època moderna amb el mas Campà. La història d'aquest mas va molt lligada als masos de Castell i Espunya, esmentats a les fitxes 191 i 192. De fet la seva proximitat geogràfica entre uns i altres fa que es confonguin. Segons E. Martín (Martín, E; 2005. Annex 20) el mas Campà o cal Ros és documentat per primera vegada el 1661. Es tracta d'un cognom molt arrelat a Gisclareny, especialment al llarg del segles XVII i XVIII on es convertiren en una de les famílies de més prestigi del terme. Consta que Tomas Ros, presbiter de Bagà en fa donació a la comunitat de preveres de la parròquia de Sant Esteve de Bagà (Martín, E; 2005). A més també se sap que el 1665 Antoni i Joan Campà paguen censos pel mas Llitjós (Cal Vaqué) i també pel mas de Querforadat (mas Espunya o castell) i Rocadecans. Posteriorment el 1703 el procurador del senyor de les baronies fa un establiment a favor de Joan Campà en un camp de cinc jornals en terres properes a Sant Miquel de Turbians. Val a dir que els senyors de les baronies moltes vegades segons E. Martín confonien el mas Campà amb l'anterior mas castell ja que si en la compra del mas Castell el 1758 per part dels Bover del Puig es cita que abans era el mas Espunya que afrontava amb les terres del mas Ros (RHB. 1781). Per contra el document de compra del mas Ros per part dels Bover comenta que abans era el mas Espunya i també mas Quer (RHB.1781). Val a dir que aquest mas també era conegut com a mas Barbarroja segons un document del Registre de les Hipotecas de Berga datat de 1781. Segons Martín aquesta confusió es deu a que els Bover unificaren els dos masos (Espunya o Castell i mas Campà en un de sol). De fet és en el cadastre de 1776 quant més referències trobem dels campà al terme de Gisclareny no sols en aquest mas sinó en molts altres (Mas Llitjós de Vilella el 1749, Joan Campà a cal Rabost el 1768 i el 1776 a Cal Ralé. El cadastre identifica el mas Campà amb la casa núm. 68 Com una de les cases que més pagaven al terme. Estava a mans de Pere Campà, posseïa 2, 3 i 4 cases i pagava 4 lliures i 2 sous de cadastre personal, 7 lliures, 3 sous i 2 diners de cadastre reial i 11 lliures, 8 sous i 8 diners de caps de bestiar. (AHG.cadastre 1776). Posteriorment la casa arran del matrimoni de Rosa Bover amb Josep Vilella de Brocà el 1831 passa a mans d'aquesta família hizendada de Brocà. Així en l'amillament de 1863 (ACA. Llibrets de compliment Pasqual, amillament de 1863) la casa està a mans de Domingo Camprubí habitada per 6 persones majors de 7 anys i amb un pagament de 1356 rals de contribució rural, 72 d'urbana i 1428 per a caps de bestiar. La casa va sobreviure el flux migratori de 1900 i encara està habitada pels Camprubí de Bagà.

Bibliografia

- BOLÓS MASCLANS, J; PAGÈS(1986). El monestir de Sant Llorenç prop Bagà. Artestudi. Barcelona p-71,200.
- CABALLÈ I CANTALAPIEDRA, F (1996). Les tres-centes cases de Giscareny. Columna Albí. P.43.
- GENERALITAT DE CATALUNYA. Inventari de Patrimoni Arquitectònic. Fixa núm. 3351
- MARTIN, E. (2005). Una mirada sobre la història de Gisclareny. P. 55.
- SERRA i VILARÓ , J (1989). Les Baronies de Pinós i Mataplana. Investigació als seus arxius. Llibres. III
- DDAA (2007) Catàleg específic de masies i cases rurals de Gisclareny. Fitxa núm. 10 Annex a la normativa.(dades històriques a les masies incloses); AHG.Cadaastre de 1776. ACA: Llibrets de compliment Pasqual. Amillarament de 1863. Extret de Martín, E; 2005. Annex 20. ACBR. Registre Hipoteques de 1781.

